

UJ KELET

ESZAK-POLITIKAI-NAPILAP

El a fatalizmussal!

A zsidó néplelek legfájdalmasabb vonása a fatalizmus. Szép vonás, mert hit és bizalom, de terhes és tragikus, mert gyermeki szemmel néz a bizonytalanba s rábizza magát a sors kényére, kedvére. Kétezerév történelem sítatja és átkozza ezt a népfatalizmust. Pedig a mult nem tehet róla. A zsidó néplelek muszájból volt ilyen, mert a zsidónak sohasem engedték meg, hogy önmagáért, az önmaga igazáért odalendüljön a fórumra. Mire már megengedték volna, új veszedelmek ragadták karon és vitték a véresnél is halálosabb vértelen megsemmisülésbe. De mihelyt a zsidó nép a maga zsidóságának tudatára ébredt, feleszmélt benne a tudat is, hogy a multak nyomasztó örökét, a fatalizmust el kell dobni magától. Ki kell nyitnia látó szemét, hogy belenézzen a holnapba, ki kell nyitnia harsogó száját, hogy elkiáltssa a maga fájdalma és szenvedéseit, meg kell acéloznia a karját, hogy dolgozzon az életéért, a jelenért és a jövőért. Mert csakis így lehetséges. Szép az istenbe vetett hit, de segíts magadon és az isten is megsegít. Átkozni lehet a kegyetlen sorsot, mint Jób tette, de tudatos nép nem átkozhat semmit. Még a véletlenjei, még az esetlegességei is öbenné magában rejlenek: hívhatja, vagy elháríthatja őket.

Sötét évszázak óta először az elmúlt tiz- esztendőknben jutott el a zsidó nép ehhez a világosságához. És hosszú évtizedek után először odáig, hogy eleven életté változtassa mindazt, ami benne tudatos felismerés lett. Közben persze súlyos harcot kellett megvívnia kifelé és befelé, kifelé, mert a zsidóságot senkise akarta elismerni és befelé, mert a zsidó nép fia maguk is, — talán tudatlanságból, talán eltévelyedésből — az idegen népek táborát erősítették. A sötét századoknak és a világos tizszázadoknak kellett jönniök, egy világkatasztrófának kellett jönnie és e katasztrófának, amelyről ma London fővárosa azt mondja, hogy Jeruzsálem pusztulása óta nem érte a népet ekkora tömegszerencsétlenség és jönnie kellett az új idők új moráljának, amely nem egyhelyütt a zsidón keresi az elvadult emberiség minden tévedését és bűnét, mind ennek el kellett jönnie, hogy a zsidóság szétszórt tömegei fölött a „legyen világosság“ erejével gyuljon fel a megismerés: össze kell tartania, keresnie kell az egység minden összefogó szálát, azt is amely rég elszakadt, azt is amely rég elveszett és ki kell tépnie magából — szakadjon bár véresen — a keleti népek átkát, a tunya végzetben-bizást. Mert ma végre a maga lábán indulhat a fórumra, a maga hangján panaszolhatja fel a sérelmeit és kiálthatja el a vágyait, mert itt az idő, amikor nem tizszázalékos idegen humanisták prókátorságára kell rábízni magát, mert végre önmagának a szószólója lehet.

Amikor a zsidó nép kibontja a maga külön politikáját, amikor egy irányba igyekezik felnőttei, amikor ez a nép meglepetésközlős akarását, hogy ő ezentul már részt kér a küzdelemből, részt az életből, részt sorsának

irányításából, részt a mából és a holnapból, részt a kenyérből és a politikából, ez a megmozdulás sokkalta mélyebb és terjedelmesebb, mint minden más népnek hasonló mozdulása. A zsidóságnak ez első megbirkózása a maga életproblémáival, első nekifeszülése és megálálása a porondon, amelyen nem szabad elbuknia többé, mint a történelemben a véres római cirksuszmulatságok óta oly sokszor. Ma neki ott kell maradnia a fórumon, nem azért, hogy dicsőséget arasson, nekünk most nem tapsokra van szükségünk, de kapcsolokra, az élet kapcsolataira. Mi az életünket akarjuk. Ha a zsidó nép Romániában is annak az akaratának ad kifejezést, hogy bejusson a parlamentbe és önmaga osztályozza magának a sorsot, vagy legalább is részt vegyen sorsának osztályozásában, ez idestova olyan nagy kérdésünk, amely a lét-nemlét kérdéseivel azonos. Nem hiúságból akarjuk odajuttatni képviselőinket, súlyos életszükségéből. Elmúlt az ideje annak, amikor a zsidón bármilyen igazságtalanságot elkövetettek, bármilyen jogtalanság eshetett rajta, elmúlt az ideje, amikor kidobhatták a lakásából, áttolhatták az egyik határról a másikra, kitolhatták egzisztenciájából, világga kergethették, elébe a gonoszság korbácsainak, az élet szöges bizonytalanságának. Elmúlt az ideje, amikor a zsidóna bujkálnia kellett, titkos ajtókon kopogva a szürös kilincseket fogdosnia, ha az igazat kereste. Elmúlt az idő, mi legalább súlyos és nevetető anachronizmusnak érezzük, amikor a jogaikból kiráncigált zsidócskáknak össze kellett szaladniok tehetetlenül és riadtan, mint a mező vadainak, amelyek a csalétek mérgéből ettek és nem találnak sehol ellenmérget, amely orvosolja őket. Akárhogy vigyorog is, rejtett kis bolt-hajtásai és ablakai mögül az időnek, sötét zsidó századok réme, a középkor, mi nem hisszük, hogy visszatérjen. Vagy ha feltesszük róla, nem akarjuk elhinni. És nem akarjuk elhinni, hogy a gettók unokája még mindig nagyapái idejét éli, még sunyi, megbuzdó, tanácstalan gettóember ő is, aki csak egyképen véli elintézhetni az igazságot, a bujkálás aranyával és nem a kiegyenesedés vasával. Holott tudnia kell, hogy ma új nap alatt él, hogy ez az idő a bajlözés ideje. Ma minden keserűséget és fájdalmat előre meg tudunk fojtani. Ezt persze csak úgy, ha mint zsidók egységesek vagyunk.

A legnagyobb bűn volna most önmagunk ellen, ha erőinket szétforgácsolnánk, a legnagyobb bűn volna ha nem látná minden zsidó, hogy neki csak egy érdeke van, az ami a testvéreinek is érdeke. A legnagyobb bűn volna, ha elkövetnénk elmúlt évtizedek hibáit és a tizszázalékos prókátorokat küldenénk fel az emelvényre magunk helyett, akik a kellő időben ugyanugy megfelelkezzenek rólunk, mint ahogyan annak idején a főpohárnokmester megfelelkezett Józsefről. S a legnagyobb bűn volna, ha fiaink és testvéreink idegen politikák székértolagatóinak kínálnák fel magukat. Tévedés azt hinni, hogy ez vagy az a hangzatos kortespolitika azonos a zsidó nép politikájával csak azért, mert demokráciát vagy liberálizmust vagy elnézést vagy jóindulatot ígér. Nincs szükségünk liberálizmusra, se demokráciára, se elnézésre, se jóindulatra, amikor az életünkről és az élethez való jogunkról van szó. Nem tizszázalékos igazságra van

szükségünk, de az igazság teljességére. Nagy tévedés azt hinni, hogy ez ország politikájában nincs és nem lehet külön, sőt elkülönült zsidó politika. Lehetséges. Kell lennie. Lesz. Ki gondol a külön zsidó életre, amikor az ország kereskedelmi törvényeit alkotják? Ki gondol a zsidóra, amikor megszabják a vámját, meg az adóját, meg az illetékét? Ki gondol rá, amikor elvonnak tőle jogokat, engedélyeket? Amikor igaztalan, brutális kézzel belenyulnak létének gyökereibe? Ki törődik a zsidóval, amikor ezer-meg-ezer gazdasági érdekéről van szó? Ki törődik vele, amikor a maga népi életéről, a maga évezredes kulturájának az ápolásáról van szó? Nem titok, tudott dolog, hogy a zsidóság Romániának leglojálisabb polgársága, amely nemcsak, hogy államhű, de sulyosan államfentartó is. Ő fizeti a legmagátólértetőbb természetességgel mindazokat a díjakat, illetékeket, adókat és vámokat, amiket a parlament, sőt nem is a parlament, néha kisebb faktorok is, reáronak. Mit kap ellenszolgáltatásul? A milliárdos költségetéstől, amelyben ez a nép milliárdokkal szerepel, nem kap egy lézengő banit sem a maga kulturájára és népnevelésére. Bukovina egyetlen zsidó képviselője leplezte le ezt az igazságot a bukaresti parlamentben és az igazság annál szomorubb ránk nézve, mert innen Erdélyből még egyetlen emberünk se lehetett ott, hogy az igazmondás erejét megkértszeresse. Háromszáz-ezer zsidó él Erdélyben, a Bánátban, Máramarosban és a Körösmentén. A háromszáz-ezer egyetlen pontos és lelkiismeretes adósként teljesíti törlesztéseit, minden kötelességét az állammal szemben. De hol a fizetség, hol vannak a jogok, amelyek ezért megilletik? És ha nincs fizetség és ha nincsenek jogok, hol vannak a férfiak, akik ezt a kiáltó sérelmet elkiáltás helyettünk? Mindenki tudja a feleletet. Ezek a férfiak nincsenek sehol.

E pillanatban az Erdélyben élő zsidóság- nak egyetlen szószólója mi vagyunk, a zsidó sajtó. Nap-nap után követeljük, ami neki kijár és küzdünk a méltánytalanságok és a sérelmek ellen, amelyekkel bántják. De a mi harcunk meddő, a kiáltásunk szó a pusztában, ha nincsenek emberek a politika fórumán, akik átvegyék a kiáltásunkat. Az újholdat a legendás ősidőkben a felgyuladó tüzek jelezték. Tűz-tűz után gyult ki a távoli hegyeken és a nép megtudta, hogy új holnap, új idő következik. Nos mi most ezt kiáltjuk a zsidóság- hoz: dobják el a férfiak a néplelek renyhe fatalizmusát, vegyék át a mi meggyújtott lángunkat és adják tovább, most, most ügyeljenek az egységre, most az együttesre, mert a mi tűzünk új korszak elé világít.

Kaczér Illés

Megszavasták a szerb-német kereskedelmi egyezményt

Belgrád, február 2. (Rti-Rador.) A skupstina január 31-iki ülésén megszavazta a Németországgal kötött kereskedelmi egyezmény ratifikálását.

A londoni egyiptomiak az angol kormány ellen

London, február 1. (Rti-Rador.) Az angol kormánynak Egyiptomra vonatkozó terveit ellen éles harcot indítottak a londoni egyiptomiak. Ezek követelik, hogy a kormány csakis Zablul pasával tárgyaljon, aki egyedül hivatott az egyiptomi népet az angol kormánygal szemben képviselni.

Slawinsky volt ukrán külügyminiszter nyilatkozik a Jabotinskyvel folytatott tárgyalásokról

— A megállapodást a cionista szervezet tudta nélkül kötötték meg —

Az Uj Kelet tudósítójától

A Jabotinsky—Slawinsky-ügy, amely a zsidó közvéleményt hónapok óta izgalomban tartja, érdekes és figyelemreméltó fordulóponthoz ért. Ismeretes, hogy Jabotinsky az ukrán ellenforradalmi kormány külügyminiszterével, Slawinskyvel tárgyalásokat folytatott olyan irányban, hogy a zsidóság, ha Ukrajnában az ellenforradalom győzne, kiméltessék meg azoktól a borzalmaktól, amelyek velejárói minden ellenforradalmi sikernek. Sokan kifogásolták Jabotinskynek ezt az eljárását. Nem lett volna szabad szóba állania egy olyan kormány tagjával, amelynek hadserege a legborzalmasabb módon ölette halomra a zsidókat. Jabotinsky nyilatkozott is e szemrehányásokra és kifejtette, hogy most nem arról van szó, hogy megbosszúljuk az ártatlanok véréit, hanem hogy megakadályozzuk újabb vérontást.

Slawinskynek a nyilatkozata pedig érdekes és fontos abból a szempontból, hogy a Jabotinsky és közöttük levő tárgyalásokhoz és megállapodáshoz a cionista végrehajtóbizottságnak semmi köze.

A nyilatkozat, amelyet a Prágában tartózkodó Slawinsky tett a newyorki „Jewish Morning Journal” tudósítója előtt, így szól:

„Régi barátja vagyok Jabotinskynek”

Nem emlékszem, ki tette a közöttük és Jabotinsky között lefolyt tárgyalásokra a kezdő lépéseket. Régi barátja vagyok Jabotinskynek, minthogy személyi érdeklődést és rokonszenvet tanúsítottam a zsidósággal szemben. Már a háború előtt írtam Bialik írói és politikai jelentőségéről egy előkelő orosz folyóiratban. 1906-ban a duma választások idején a zsidó választók engem küldtek egy volhíniai kerületből az orosz törvényhozás házába. Egy szomszédkerület választói viszont Jabotinskyt választották képviselőjüknek és már akkor is együtt dolgoztunk. Sokat tárgyaltunk a módok felől, hogy miként lehetne az ukrán és

zsidó nép között őszinte és becsületes közlekedést és a két nép intelligenciája között harmonikus együttműködést létrehozni.

A zsidó csendőrség

A zsidó csendőrség megszervezéséről Prágában kezdtünk beszélni egy ebéden, ahol mint régi ismerősök találkoztunk. Később meglátogattam Jabotinskyt Karlsbadban, ahol augusztus 30-án már a részleteket beszélgettünk meg, szeptember 4-én pedig aláírtuk a megállapodást. A megállapodás elvi vonatkozású csupán és orosz nyelven van megszövegeve.

Ugy véltem, hogy én e megállapodással az ukrán kormányra, Jabotinsky pedig a maga részéről a zsidóknál fog tudni megfelelő nyomást gyakorolni.

A cionista szervezet végrehajtóbizottsága nem vett tudomást a megállapodásról.

Ugy véltem különben, hogy erre nincs is szükség. Az én kötelezettségem nem függhet Jabotinsky kötelezettségeitől, minthogy a megállapodás alapjában véve nem egyéb, mint fikszírozása az elveknek, amelyekről azelőtt közöttem és Jabotinsky között annyi szó esett. A mi alkotmánytervezetünk különben is a zsidók számára nemzeti és kulturális autonómiát biztosít és a 4. § szerint a nemzetiségi tárca három államtitkár közül egyiknek zsidónak kell lennie. Azonfelül a zsidó ügyek számára külön minisztériumot létesítünk és eddigi kormányunkban is Pinchas Krasnij betöltötte egy ideig ezt a tisztséget. Volt egy másik miniszterünk, Putnik, aki a pénzügyi reszortot vezette, aki szintén zsidó volt.

A derek Petljura

Petljura — folytatta Slawinsky — több ízben megismételte hadiparancsát, amely a következőket tartalmazza:

1. Minden olyan egyén ellen, aki pogromra uszított, vagy pogromban résztvett, haladéktalanul alapos vizsgálat indítandó.

2. Mielőtt zsidó kommunista felett ítéletet hoznának, ki kell kérni egy zsidó bíró véleményét is.

Az utóbbi időben pogrom alig fordult elő. A zsidó csendőrséget még nem állították ugyan fel, de meg vagyok róla győződve, hogy az ukrán zsidók örömmel fogadják ezt.

Ezt abból is látom, hogy a legtöbb

fölkelés alkalmával a zsidók Ukrajnában külön fegyveres alakulatokat szerveztek, amelyek dr. Rabbínovitz vezetésével a Balta-Birsa vonalon tehetségesen harcoltak.

A megállapodás úgy szól, hogy a felállítandó csendőrség teljesen semleges és csak egy feladatot kell teljesítenie, az előrenyomuló ukrán hadsereg mögött a zsidó lakosságú városokat megszállni és ott minden pogrommozgalmat csírájában elfojtani.

Petljuráról Slawinsky továbbá így nyilatkozott:

Nem ukránok voltak a pogromhősök

Petljura régi szociáldemokrata és soha zsidóellenesen nem gondolkodott. Igaz, hogy kormánya idején Proskurovban négy napos pogrom volt, de ennek tisztára a zsidóateszka az okozója. Petljura azonban az összes bűnösöket felakasztatta. Az ukrán nép évszázadok óta jóviszonyban él a zsidókkal: a pogromokat az a szellem inscenálta, amely Oroszországból plántálódott Ukrajnába. Mint kis fiú magam is átéltem 1883-ban egy pogromot és jól emlékszem, hogy azt a nagy orosz antiszemita kezdeményezték. Kiebben és Odeszében a pogromokat nem ukrán, hanem orosz munkások rendezték. 1906-ban zsidó vizsgálóbizottság állapította meg, hogy tizenkilenc Ukrajnában történt pogromban egyetlen ukrán részt nem vett, azt mindig oroszok csinálták.

Nagjukrajnában négy millió zsidó lakik,

vagyis a népesség 11 százaléka. A zsidók tömegei nem bolsevisták, tehát velünk éreznek politikailag; legfeljebb a diákok, akik a cári uralom alatt nem folytathatták otthon tanulmányaikat, bolsevik érzelműek. A nép haragja ezek ellen irányult, hiszen maguk a zsidó fegyveres alakulatok is felakasztották zsidó bolsevikjeiket. Meg vagyok róla győződve, hogy kettőnk megállapodását az ukránok ép olyan szívesen fogadják, mint az Ukrajnában élő zsidók.

Megemlíteni kívánom, hogy a nemzeti tanácsba történt választások alkalmával a zsidó szavazatok 70 százaléka cionista jelöltekre esett. A cionistákkal különben már a cári időkben a legjobb viszonyt tartottuk fenn. Nem fogjuk sohasem elfelejteni, hogy Mazepa, amikor el volt vágyva a kormánytól, kijelentette: „Akik megmentettek, zsidók voltak és ha a zsidók nem lettek volna, mi is már régen eltűntünk volna.”

Malke a sírok közt kóvályog

írta: Ujvári Péter

Két napig a templomban kucorogtak. Bőjtöltek és imádkoztak, de az isten nem segített. Harmadnapra a temetőbe menekültek. Ott segíteni fog az isten, mert ott a caddik fekszik, akihez imádkozni lehet és akit fel fog rázni ez a mérhetetlen nagy szenvedés. Oszlopos, csucsbaftató gránitlap alatt pihen a szent ember. A gránit-óhel fulkéjében vasláncou függő olajmécses hímál az éjszakai levegő. A mécses zöld fényvel lobog és rávilágít az emberekre, akik gönyedve a sírra borulnak. Egy percre sem fogynak el a sír mellől az imádkozók. Mindig ujak jönnek, férfiak, asszonyok, szinte észrevétlenül és akik már imádkoztak, eltávoznak. A legtöbb ember csendesen imádkozik, de olyan is akad, aki megmarkolja a gránitkövet, megrázza és úgy üvölt:

— Rebbe, rebbe! hát nem halod?

A caddik hallotta. Hogyne hallotta volna. Muszáj azt hallani, mikor részeg vad csordák dübörögnek az utcán és fejszéssel döngetik a kapukat.

A temetőre komor éjszakai sötétség borul, amely mohón nyeli magába a sírokba ritkán tüzdelt szurokfáklyák fényét.

A sírok mellett szétszórtan hangtalan

embercsomók kuporognak. Valami vad, le-sújtó realitás lélegzik a gyötrelmes, nagy csendben, amely álmosan terpeszkedik el a fonnyadt fák alatt. Csak néha zörren meg benne egy elfojtott nyöszörgés, mintha falevél hullana.

A keresztutakon, ahová csak vándorogva és elhalóan jut el a fáklyák fénye, kettesével-hármasával emberek botorkálnak, elkésették, akik hátukon bugyrokot, kosarakat, utazótáskákat cipelnék és szétszóródnak a sírok között. Néha a mellékutak felől előváradódik egy pár ember, mintha keresnének valakit, aztán gyorsan visszahúzódnak.

Egyszerre irtóztatóan vad kiáltás hasít bele a csendbe, nyüzszölő, mint az állatüvöltés.

— Gitele! Hol vagy? Hol vagy?

Lée megrázkódik.

— Hers-Dov — mondja halkán — Breine elvesztette a gyereket. Keresi.

Imbolygó sötét árnyék turódik a sírok közé és égő vércsöppeket csurgat ki a lelkéből. Breine a gyereket keresi. Mindenki fölne-szel, mindenki vele sír, de mindenki a helyén marad. Csak utána néznek és sajnálják, de nem mozdulnak.

Breine már valahol a temetőfal tövében elhúzódo árokban imbolyog, mikor felős gyerekhang sír föl Lée mellett.

— Mama! Mama!

Lée megismeri. Anyásan feléje tárja a karjait:

— Gitele.

A gyerek hozzávándorog és líhegve az ölébe zuhan.

Lée megsímogatja.

— A mamád már keresett. Hol voltál!

— Futottam.

— Megkergetett valaki?

— Egy halott utánam kapott — mondja a gyerek fülök lva.

Lée megborzong.

— Láttad? — kérdezi alig hallhatóan.

— Láttam.

Irtóztató félelem üli meg Lée-t. Rettentő borzalmak hasadnak ki a lelkéből.

— Ütést is érezte — faggatta Gitelet.

— Nem, csak rángatást. A kezével rángatott és a keze olyan volt, mint a magyal ága.

— Nem érezted, hogy valami beléd zuhant?

— Nem éreztem.

Lée magához szorítja a gyereket.

— Akkor jól van. De beléd mehetett volna.

— Kicsoda? — kérdi Gitele.

Lée rá hajol, száját a füléhez szorítja és úgy sugja beléje a nagy titkot:

— A masamód Malke, aki a sírok között kóvályog.

— De hiszen az meghalt — csodálkozik Gitele.

— Épen ezért — mondja Lée reszketve

érték c
csak el
ten nar
a harm
rálni m
Lloyd
tette, h
rencia
még az
vajjon
konfere
De a ,
a génu
tették
ják
Amit E
telével
nyok
legyen
óvatoss
lett oly
foként
kodnak
igazán
ben a
orosz k
halaszt
a megj
czért
eredeti

Míntho
talimat
fogja ir
Az oro
Génuat
amerika
küléker
még a
ad a kü
A külo

— hog
testből

mosdik,
halat, a

embert,
G

Aludjál
A

babusga

aludni

V

értünk.

L

elaiudt.

Dovot.

után né

S

talált, c

hogy a

kóvályo

rektesté

hál iste

S

a száraz

halálféle

Rathenau az új német külügyminiszter

Husvét utánra halasztották a génuai konferenciát —
Lenin Moszkvában marad — Benes teljhatalmat kap
— Aláírják a washingtoni egyezményt

Az Uj Kelet tudósítójától.

Ugy látszik, a francia mesterkedések el-
érték céljukat: a génuai konferenciát mégis
csak elhalasztják. Minthogy a halasztást ket-
ten nagyon akarták, Franciaország és Amerika,
a harmadik, Olaszország pedig engedte szugge-
rálni magát, Anglia sem ellenzi többé a dolgot.
Lloyd George ma „Daily Herald“-nak kijelen-
tette, hogy Anglia nevében hozzájárul a konfe-
rencia elhalasztásához. Párisi távirat ugyan ma
még azt jelenti, hogy hivatalosan nem tudják
vajjon a határidő megváltozott-e, épen ezért a
konferencia előkészületeit tovább folytatják.
De a „Petit Parisienne“ már azt jelenti, hogy
a génuai összejövetelt husvét utánra halasz-
tották el. Közben az egyes államok meg fog-
ják tárgyalni a konferencia programját.
Amit Poincaré a külügyminiszterek összejöve-
telével célzott, azt ime el is érte, a kormá-
nyok mégis csak meghányják-vetik, miről
legyen szó Génuában. Bizonyos, hogy erre az
óvatosságra Szovjetország részvétele miatt
lett oly sürgős szükség. Az antant-kormányok,
főként a francia és az amerikai kormány vona-
kodnak Leninnek egy asztalhoz ülni, pedig
igazán érdekes volna látni, amint egy terem-
ben a végletes világnézetek összecsapnak. Az
orosz kormány tudja, hogy Génuát miatta
halasztották el, de nem akarja veszélyeztetni
a megjelenését, esetleg magát a konferenciát,
ezért mára már megint megváltoztatták az
eredeti tervet s

*nem Lenin megy el az értekezésre,
hanem megbízottal küldi maga helyett.
Ezt asszal magyarázzák, hogy a
szovjetkormány elnökét merénylet-
től féltik. Olaszországban, ahol min-
denre elszánt fascisták vannak, nem
lehetetlen ilyen merénylet, amelynek
kiszámíthatatlan következményei le-
hetnének.*

Minthogy azonban Lenin megkapta a teljhá-
talmat a génuai tárgyalásra, a távirati uton
fogja irányítani az orosz bizottság munkáját.
Az orosz kormány egyébként is siet megővni
Génuát attól a veszedelemtől, hogy a francia-
amerikai ellenség megbuktassa, igyekszik bé-
külékény hangulatot teremteni maga iránt s
még a konferencia előtt általános amnesztiát
ad a külföldre menekült ellenforradalmároknak.
A különböző államok közben tovább folytatják

előkészületeiket arra, hogy elmenjenek Génuába,

*Csehszlovákia Benes külügyminisztert
küldi ki, akinek teljhatalmad ad. A
cseh kormány nagy várakozással néz
előbe a konferenciának, azt hiszi,
hogy az eredmény igen fontos lesz
Csehország iparára.*

Amivel nyilvánvalóan az Oroszországban való
kereskedelmre gondolnak. Miután Angora
meghívását Csicserin is megsürgette, mára
maga a konstantinápolyi török kormány is
lépéseket tett az antant ottani megbízottainál,
eszközöljék ki, hogy Kemal pasa kormányát
is meghívják. Nem valószínű, hogy a nagy-
jelentőségű olaszországi összejövetelek végkép
elmaradnak, mert ma már mindenütt sokat
várnak tőle. Henderson angol munkásvezér
kijelentette, hogy az angol munkáspártok
helyeslik a génuai konferenciát, mert ez elő-
futárja annak a népszövetségnek, amelynek
valamennyi európai nemzet a tagja lesz.
Ez a nyilatkozat azért is fontos, mert ugyanazt
mondja, amit Lloyd George s ezzel az angol
munkásság nyíltan Lloyd George oldalán jelen-
dik meg és támogatja az új népszövetségre
irányuló törekvéseiket. Amerikának a kifogá-
sait illetőleg, melyek a washingtoni konferencia
határozataira vonatkoznak, ma újabb lépés
történt. Az angol, az amerikai és a japán
kormány hozzájárult a 19. cikkelyhez, amely
a Csendes-Oceán pacifikálására vonatkozik.
Most már csak Franciaország van hátra,
amely ragazkodik tengeralfutárjaihoz, de
ugy látszik ez a lezserelés is meg fog történni,
mert a mai washingtoni jelentés szerint

*Hughes államtitkár szerdára teljes
ülést hívott össze, ezen az öt nagy-
hatalom képviselői, tehát Franciaor-
szág képviselői is aláírják a flotta-
korlátozásra vonatkozó javaslatot.*

Németországról Génuával kapcsolatban kevés
szó esik a mostanában, pedig ő is elsőrangú
tényezője a konferenciának. A német kormány
kevés lármával, de annál nagyobb gondossággal
készül erre az eseményre. Erre vall egy
mai távirat, amely jelenti, hogy

*Rathenau volt jóvátételi minisztert
nevezték ki külügyminiszternek.*

Ez nemcsak azért érdekes, mert Rathenaut a
jobboldali pártok súlyosan támadták Cannes

miatt s ezekbe a támadásokba nemhogy bele-
bukott volna, hanem fölfelé bukott, de érde-
kes azért is, mert ezzel a kinevezéssel ismét a
mérsékelt középpártok kerekedtek felül. Azok
akik Rathenau sima és eszes tárgyalási mód-
jától Génuában is sokat várnak.

A kommunista-per tárgyalótermében

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

A most folyó kommunista-per tárgyalásá-
nak külsőségében, néhány jellegzetes érdekessége
van. Valamennyi vádlott haját, a tárgyalásra,
nullás géppel lenyirták, ami az egész teremnek
borzasztóan reménytelen szibériai ólomzint ad.
A vádlottak, férfiak és nők vegyesen, három-
rácscsal elkerített ketrecben ülnek vagy állnak.
Beszélgetniök egymással nem szabad. A vád-
lottak között van egy, aki kiütéses tífuszra
gyanus, de minthogy jelenlétére feltétlenül
szükség van, az egyik ketrecben, az egésze-
gesekkel együvé helyezve, vesz részt a tárgya-
lásokon. A vádlottak legnagyobb része munkás
és diák, diáknő is, van azonban közöttük
számos képviselő és egyetemi tanár. A tárgyalás
általában nagy fegyelmességgel, sőt katonás
szigorúsággal folyik. Ezideig nem igen fordult
elő incidens, csupán egyszer, amikor az egyik
vádlott, egy fiatal egyetemi hallgató, elájult.
Minden nap nagy hallgatóság kíséri feszült
figyelemmel a tárgyalás menetét.

A kommunista-per általában élénken fog-
lalkoztatja az embereket, különösen pedig a
fővárosi sajtót, amely a tudósításokon kívül
rendszeres kommentárokat és kritikát közöl.
Feltűnést keltett ezen a téren Dobrescu szená-
tornak, az ügyvédi kamara alelnökének az
„Aurorában“ ban írt vezércikke, amelyben a
tárgyalási mód hibáit, a vádlottak kifárasztását
és ezáltal védekezésük megbénítását tette szóvá.

Hír szerint a kormány elhatározta, hogy
a kommunista-per vádlottainak terhelő adatait
egyenként átvizsgálja és közülük többeket, még
a tárgyalás folyamán, szabadlábra helyez. A
kormány ennek az elhatározata a vádlottakra
állítólag nagyon megnyugtató hatással volt.
B. A.

Mosoiu és Banu Constantin minisz- terek Nagyváradon

Nagyvárad, február 2. Csütörtök délután
4 órákor érkeztek Nagyváradra Mosoiu tábornok
közlekedésügyi és Banu Constantin közoktatásügyi
miniszter. A pályaudvaron nagy közönség várta a
minisztereket. A katonaság nevében Olteanu tábor-
nok, a vármegye részéről Andru Sever prefektus,
a város megbízásából pedig Ardelean Jusztin pre-
fektus üdvözölték a minisztereket.

Az isten irgalmazott. Bent a városban
az utca elcsöndesedett. A részeg csordák
elfojtották a csóváikat és aludni mentek.

A sírok mellől fölelevenedtek a félhalot-
tak. A megváltás boldogsága ragyogott az
arcukon. Már nem is emlékeztek a tegnapi
félelmekre. Hiszen igaz: borzasztó éjszaka
volt és a haláltól félték. De csak azért, mert
kishitűek voltak. Mit kellett félni, mikor itt
fekszik a caddik, akinek csak szólni kell és
isten mindjárt megfordítja az emberi sorsokat.
Lám, most is megfordította.

És haza kászálódtak. Hers-Dov és Lée
is. Lée kézen vezette Gitelet.

Gitele sírt:

— A mamához akarok.

— Csak gyere, majd utánunk jön.

A masamód Malke sírján valaki meg-
botlott. Gyorsan feltápáskodott és elrohant.
Meg se nézte, mibe botlott meg. Csak más-
nap tudta meg, hogy a temetőcsősz Breinét
találta ájultan a megtört sír mellett.

Elájult, mikor a gyereket kereste.

Az emberek azt mondták: a díbek
szállta meg, attól ájult el.

A masamód Malke sírját még aznap
körülkerítették, előbb talliszokkal, szimbóli-
kusan, aztán jó va-tag kötéllel is. Most aztán
már nem fog kovályogni a sírok között.

— hogy leány volt, hát vándorolnia kell. Egy
testből a másikba, amíg megtisztul.

Gitele foga összevacog:

— A mamám azt mondja, aki nem
mosdik, halba megy. A mamám sütött egy
halat, aki a zsírban kiabált, mert díbek volt.

— Tudom. El is temették, mint az
embert, olyan rendesen.

Gitele Lée mellére buvik:

— Félek, Lée néni.

— Mindenki fél. Ma mindenki fél.

Aludjál.

A kis lányt az ölébe vonja és csöndesen
babusgatja.

— Aludjál. Holnap talán már mi is
aludni fogunk.

Valaki a caddik sírját rázza:

— Üldöznek, szorongtanak, imádkozz
éltünk.

Lée a gyereket nézi: alszik-e már. Gitele
elajudt. Lée csöndesen magához intette Hers-
Dovot.

— Vigyáz rá, életem. Én majd az anyja
után nézek.

Sírtól sírig kuszott Lée, ahol embereket
talált, ott megállapodott és elmesélte nekik,
hogy a masamód Malke, aki a sírok között
kovályog, bele akart ereszkeszteni a Gitele gy-
rektestébe, utána is kapott már, de a gyerek,
hál istennek, elszaladt.

Sírtól sírig reszketett el a félelem, mint
a száraz levél, amelyet a szél hajt. A szörnyű
halálfélelem egy percre megkushadt a szívek-

ben. A babona terpeszkedett el azokban és az
jobban reszketett bennök, mint a haláltól való
félelem.

Az asszonyok a kezeiket tördelték:

— Még csak ez kell! még csak ez kell!

És akinek gyereke volt, az örült félel-
mében magához szorította, és imákat mormolt:

— Sed neked ne ártson, Lillith téged

meg ne lásson.

Mások azt mondták: öröket kellene állí-
tani a Malke sírjához, de még jobb volna,
ha talliszokkal körülkerítenék, akkor nem
jöhetne ki belőle.

Mindenki magát féltette. Csak díbek ne
legyen belőle.

Csak vége lenne már ennek a borzasztó
éjszakának. Lesz-e vége valamikor és milyen
vége lesz.

Halk ének reszket a caddik ohel-je
előtt:

— Vedd ezt az éneket

Ó istenünk: al chet

Lebojchen levovojisz ba-din.

És ezt a szent imát

A végső ut jáját:

Ledojver misurim ba-din.

O jaj nekem. Miért? Miért? Miért

Kell ontani zsidó vért!

Miért, miért, miért

Hogy ily halál kísért?

Te vagy a szeretet.

Irgalmazz hát: al chet.

A zsidóság készül a választásokra

A parasztpárt nyolc mandátumot ajánlott fel a zsidóknak

Az Uj Kelet tudósítójától

A ma beérkezett jelentések szerint az egész ország zsidósága serényen szervezkedik a választásokra. A bukovinai zsidó nemzeti párt biztosra veszi, hogy két képviselőt és egy szenátort küldhet a parlamentbe. A besarábiai nemzeti zsidóság szintén önálló jelöltekkel lép fel a választásokon és valószínű, hogy 4-5 képviselőt sikerülni fog győzelemre segítenie. A régi királyság zsidósága még nem döntött véglegesen magatartása felől. A liberálisok nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a zsidó voksokat maguknak megnyerjék.

Vintila Bratianu tegnap felkereste a romániai zsidók legnagyobb szervezetét az Unionea Evreilor Pamantenit, amely a választások tartamára együttműködik a cionista szervezettel és ajánlatot tett az egyesületnek, támogassák a liberális jelölteket, annál is inkább, mert a liberálisok voltak azok, akik a zsidóságnak polgárjogot adtak. Vintila ur viszont elfelejtette megmondani, hogy ugyancsak a liberálisok voltak azok, akik negyven éven keresztül megtagadták ezt a jogot és a zsidóságot valóságos szolga sorban tartották. Az „Unionea” természetesen elutasította az ajánlatot.

Az Unionea vezetősége napok óta tárgyalásokat folytat a parasztpárt vezetésével abban az irányban, hogy a két párt a választások tartamára együttműködjen. A megegyezés előfeltételül a zsidók azt követelték, hogy a parasztpárt vegye fel programjában a zsidó sérelmek orvoslását. A parasztpárt a zsidó nemzeti párt jelöltjeinek nyolc mandátumot ajánlott fel. A Román Távirati Iroda távirati jelentése szerint a parasztpárt és a zsidó nemzeti párt között a választási paktum már létre is jött és eszerint a zsidó nemzetiek nyolc mandátumot kapnak. Bukaresti munkatársunk ezzel szemben azt jelenti, hogy végleges döntés még nem történt. Az Unionea vezetősége dr. Stern lakásán tegnap délután és este szakadatlanul tárgyalásokat folytatott a cionista szervezettel megbízottai is részt vettek. Az Unionea Evreilor Pamantenit ma proklamációban fogja közölni a zsidó nemzeti párt állásfoglalását.

A bukaresti zsidók egy küldöttsége ma megjelent Vaitoianu belügyminiszternél, memorandumot nyújtottak át neki s kérte, hogy a kormány intézkedjen az antiszemitizmus ellen.

és részesítse a zsidó iskolákat megfelelő állami segélyben, Vaitoianu megígérte, hogy a memorandumot eljuttatja a miniszterelnökhöz.

Zigre Miklós kisebbségi miniszter programbeszéde

Közeledést hirdet a nemzeti párttal

Az Uj Kelet tudósítójától

Nagyvárad, február 2. A nagyvárad-i liberális párt ma délelőtt tizenegy órára nagy népgyűlést hívott egybe, melynek napirendjén dr. Zigre Miklós kisebbségi miniszter programbeszéde szerepelt.

A Katolikus-Kör nagyterme zsúfolásig megtelt román és magyar választópolgárokkal, amikor Tampianu János megnyitotta a gyűlést és közölte, hogy a nagyvárad-i liberális párt egyhangú határozattal Zigre Miklós miniszternek ajánlja fel a nagyvárad-i kerület mandátumát. Kérte a gyűlést, küldjenek egy delegációt a jelöltért.

Lelkes éljenzés és taps fogadta Zigre minisztert, akít Tampianu János üdvözölt. Felkérte, fogadja el a jelöltséget és tartsa meg programbeszédét.

Zigre miniszter ezután a következőket mondotta beszédében:

— Nehéz viszonyok között vállalta a liberális párt a kormányalakítást akkor, amikor a vádaknak egész özöne zúdult rá, hogy egyedül merite a kormányzást vállalni. Dezagazinált pénzügyi helyzetben vette át a kormányt, amikor az ország külső és belső hitele meggyengült és különböző áramlatok veszélyeztetik a konszolidáció munkáját.

— Nyilván ki kell jelentenem, hogy az előző kormányok sok tekintetben abuzusokat teremtettek. Hoztak törvényeket a köz- és államérdek figyelembevételével, a szakértelem hiányával, az érdekeltek meghallgatása nélkül. Egyik törvény a másikat ütötte fejbe. A dekret-törvények és rendeletek valósággal jogbizonytalanságot teremtettek. Az adminisztráció terén ennek következtében a jogfolytonosság hiánya mutatkozott, ami természetesen maga után vonta a jogtisztélet hiányát és ezzel súlyos mértékben alágyesztette a jogbiztonságot és a közmorált.

— Téved a nemzeti párt, ha azt hiszi, hogy ezek a kérdések nem tisztázhatók a zöld asztal mellett és nem győzhetjük meg egymást. Az ország minden részének jogi, gazdasági és kulturális fonalait fel kell használni az állam új szövetségének elkészítésénél, hogy így az egész román egység hatalmas lobogója készüljön belőle. Az én véleményem az, hogy el kell simítani a surlódási pontokat s az átmenetet, amely elvégre mindenféle érzékenységet vált ki, simává kell tenni.

És akkor léptem be a liberális pártba, amikor annak még csak tíz mandátuma volt a parlamentben. Beléptem abban a meggyőződésben, hogy ez a párt a rend pártja és mert ez a párt mindig megértette az idők szavát. Tisztában vagyok azzal, hogy most is megérti és számol a különböző országrészek jogos érdekeivel s úgy fogja az egységesítés keresztülvételét végrehajtani, hogy abban a különböző országrészek tényezői hatékonyan résztvehessenek s így a területek boldogulása és fejlődése az államegység keretein belül megvalósuljon.

Ez a párt adta a választójogot, ez adta a földreformot és ez valósította meg Nagyromániát. Alaptalan az a vád, hogy ez a párt másképp beszél ma a választások előtt és másképp fog cselekedni. Meg fognak győződni arról, hogy ez a párt bebizonyítja, hogy nem szükséges egyes területek külön csoportosulása érdekeik védelmére.

A kormány helyre fogja állítani a közmorált és ha ez akadályokba ütköznék, úgy le fogom vonni a konzekvenciákat.

Nem engedhetjük meg, hogy a szemünkre vessék, hogy mi vagyunk az okai annak, hogy a választói jegyzékek nem nyertek kiegészítést. Ez az előző kormányok bűne. Még a Consiliul Dirigent annak idején kibocsátott rendelete határozta meg a mostani választói lajstromot, Averescu dekret-törvénye csak módosításokat eszközölt ezen, de a listák kiegészítéséről nem gondoskodtak.

A liberális párt megérti a jelenkor szavát s tudja, hogy a törvényhozás az alkotmányos szervek közreműködése nélkül nem lehetséges.

A kisebbségi kérdést illetően egyrészt a nemzeti egység elvét, másrészt a demokratikus elveket kell összhangba hozni.

Mi rontotta meg Románia hitelét? Korumpált volt az egész közhangulat, ami bizalmatlanságot váltott ki a külföldön; senki sem mert Romániába szállítani.

A határvárosokat be kell vinni a nemzetközi forgalomba. Nem szabad egy várost sújtani azért, mert 600 kilométernyire fekszik Bukaresttől, ha csak 200 kilométernyire fekszik más ország gazdasági emporiumától.

Végül a munkáskérdésről beszélek. A kormánynak szilárd elhatározása, a szakszervezetek elismerése, a szervezkedés szabadságának biztosítása, a tüke egoizmusának megfékezése, a sztrájkjog szabályozása, a kötelező választott bíróság bevezetése, a munkásbiztosítás átszervezése, a kollektív szerződések, a nyolc órai munkaidő, a női és gyermekmunka védelme, a munkáshitel megkönnyítése és a

munkásságnak helyt adni a törvényhozásban, a közigazgatásban és a közmunkaügy intézésében.

Ezután az iskolakérdésről és az egyházakról beszélt. Azt akarom: — mondotta végül, hogy a nép, amely itt él, nemzetiségi különbség nélkül boldoguljon. Ne legyen sem alsó, sem felső terror, rend, megértés legyen. Ezért fogok mindig küzdeni.

Postai ellenőrzés az egész országban?

A földművelésügyi miniszter vezeti a választásokat — Megszünteti a követelések és kongresszusok

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, február 1. A választási harcok, ugyilátszik, tüzzel vassal megindultak. A Bratianu-kormány agitációját Constantinescu földművelésügyi miniszter, széles körűtekintéssel vezeti. A miniszter aki már egyszer vezetett liberális választási agitációt, majdnem egy hét óta távol van a fővárostól, tartózkodási helyét azonban sohasem lehet tudni, mert egyszer itt, egyszer ott tűnik fel, vasárnap még Erdélyben volt, Désen, hogy onnan hova ment, arról senkinek sincs értesülése, de utólag, a hátrahagyott utasítások eredményeiből, egész körutját végig fog lehetne kísélni.

A fővárosból egyelőre csak annyit jelenthetek, hogy a választások kiírása óta, napután tömeges panasszal árasztják a postaigazgatóságot azért, mert a feladott levelek, részben egyáltalában nem, részben három-négy napos késéssel érkeznek meg rendeltetési helyükre. Az egyik belügyminiszteri titkár (minden választással kapcsolatos intézkedést a belügyminisztérium foganatosít), akinél ennek a késésnek és levélleltűnésnek az oka iránt érdeklődtem, szigorú titoktartás kérése mellett a fülembe sugta, hogy „az egész ország postai ellenőrzés alatt áll”.

Amikor erre egy kicsit megdöbbentem, azzal vigasztalt, hogy ez semmi, „az ellenzéki pártok tagjainak még a telefonbeszélgetését is figyelik”.

A kormány ellenzékét destruáló munkáját az egyes minisztériumok ezidáig nem sok konstruktivitással ellensúlyozták. A cenzura és az ostromállapot kérdését csak félig oldották meg, az idegen lei-lelettek ügyében nagyobb zavart idéztek elő, mint amilyen eddig volt, a permiszek kiadását megszüntették, de ugyanekkor bizottságot kreáltak, amely a permiszeket a jövőben ki fogja adni, az adóügyeket véglegesen összekuszálták, az állam petroléumtelepeit pedig, amelyek nemsokára már nyolcszáz hektárra csökkennek, lassanként idegen kézre kezdik átjatszani.

Csupán egyetlen téren jártak el alaposan, a külföldi képviselteknek, amelyekben tökéletes tabula rasat csináltak. Megszüntették a madridi, lisszaboni, hágai, krisztianai, helsingfors-i, tokiói és kairói követéseket. Ezek közül csupán a két utóbbi helyen marad konzulátussá degradált külügyi hivatal. Madridra és Lisszabonra akkreditálják a párisi román meghatalmazott minisztert, Krisztianában és Helsingforsban pedig Koppenhágában is akkreditált stocholmi meghatalmazott miniszter fogja Románia külügyi érdekeit ellátni. Megszüntetik ezekívül a párisi, lemergi, prágai és budapesti konzulátusokat, a párisi sajtóirodát és a konstantinápolyi kikötői bizottságot. Megszüntetik a feltétlenül szükséges méretekre a konstantinápolyi, janinai, ruscsunki, szaloniki és várnai konzulátusok hatáskörét. A megmaradó követéseken pedig a meghatalmazott miniszter mellett csupán egy követési tanácsost hagynak meg és csak Párisban, Berlinben és Londonban lesz továbbra is két tanácsos. A követési személyzet fizetését csak abban az esetben fogják az illető ország valutájában folyósítani, ha az a mi valutánkhoz viszonyítva kedvező árfolyammal bír, ellenkező esetben leiben fogják adni a fizetést. A visszahívott külügyi tisztviselők február 1-én már elhagyták állásaikat. Ben Ami

Vissza kell állítani az erdélyi közigazgatási bíróságot

Az erdélyi közönség súlyos sérelmei az adófelelbeszésekénél

Az Uj Kelet tudósítójától.

Egy megszüntetett, régi, bevált intézménynek, a közigazgatási bíróságnak feltámasztását követeljük. Akik ismerik Románia adóügyi viszonyait, tudják, hogy milyen rendszertelenség és bizonytalanság uralkodik az adótörvények és rendeletek közt. Még súlyosabb a helyzet Erdélyben, mert az Averescu-kormány egyáltalán nem volt tekintettel Erdély speciális viszonyaira és egyforma rendszert alkalmazott az ország különböző berendezkedésű részein. Természetes, hogy ilyen körülmények között az adó és illetékügyi panaszok és felelbeszések oly nagy mértékben megsaporodtak, amilyenre még nem volt példa.

Impériumváltozás előtt az adó és illetékügyi felelbeszések a közigazgatási bíróság elé kerültek, amelynek tagjai a legjobb belátásuk szerint, az összes körülmények figyelembevételével hoztak döntő ítéletet. Az adózó polgárság teljes bizalommal fordulhatott a közigazgatási bírósághoz, mert tudta, hogy ügye a legjobb kezekben van, minthogy a bíróság tagjai az itteni viszonyokkal teljesen ismerős ügyvédek és felerészben magasabbrangú pénzügyi közigazgatási tisztviselők voltak. A közigazgatási bíróság annakidején minden hónapban összeült három-négy napra, amikor az összes eléjük kerülő ügyeket elintézték. Impériumváltozás után a nagyszabású kormányzótanács 1919 február 19-én kelt VI. törvénydekrétumával a közigazgatási bíróság mintájára megalakította a Contenciosul Administrativát. Ez az intézmény teljes megalapozottságra értte tovább az ügyeket 1920 augusztus végéig, mikor az Averescu-kormány egy tőlönvonalással megszüntette működését és az adó- és illetékügyi panaszok elbírálását átutálta a Bukarestben székelő Curtea de Casatia hatáskörébe.

A Curtea de Casatia a Contenciosul Administrativával ellentétben csak abból a szempontból vizsgálja meg az ügyeket, hogy a közigazgatási hatóság törvényesen járt-e el, vagy nem. Ha törvényesen járt el, fentartja a panasszal megítámadott határozatot, ha nem, teljesen megsemmisíti. Ezzel szemben a Contenciosul Administrativa, a közigazgatási bíróság döntvényeit véve alapul, nemcsak megsemmisítette a törvényesen hozott határozatot, hanem a panaszhoz csatolt, hiteles érdemlő adatok alapján tévesen kiszabott adót vagy illetékeket törölte, illetőleg leszállította.

A Curtea de Casatia eddigi működéséről megállapíthatjuk, hogy tagjai lehetnek ugyan igazságszeretők, de nélkülözik a pénzügyi szakismereteket, nem ismerik az erdélyi viszonyokat és így az erdélyi közönség egyrésze védtelenül marad, mert nem mer ügyével hozzájuk fordulni, más részét pedig igazságtalanságban támadják meg a Curtea de Casatia döntő ítélezései. Könnyen érthetővé válnak a Curtea de Casatia intézkedései, ha tudjuk, hogy az ügy tárgyalásánál nem hallgatják meg az érdekelt feleket sem. Súlyos sérelem éri ezáltal is az adózókat, hogy panaszuk az anyagtorlódás miatt évekig fekszenek a bizottság előtt elintézés nélkül.

Az erdélyi adózók összességének egyre erősödő óhaját fejezzük ki, mikor kérjük Kolozsvár székhellyel a régi közigazgatási bíróság mintájára megalakított Contenciosul Administrativa felállítását ideiglenes jelleggel, míg letárgyalják a régi adótörvényeken alapuló panaszokat. Hozzávetőleges számítás szerint ez ügyben legalább kétszáz ezer erdélyi adózó van érdekelve.

Lemondott Mihali Tivadar miniszter

Mellőzés érte az Egységesítő Bizottság elnökét

Az Uj Kelet tudósítójától.

Dr. Mihali Tivadar, az Egységesítő Bizottság elnöke tegnap délután sürgönyt küldött Brătianu miniszterelnök címére, amelyben kijelenti, hogy állását a kormány rendelkezésére bocsátja. A volt miniszter e lépését lemondó sürgönyében nem indokolja, de közelállóik tudják, hogy a visszavonulás indoka az a mellőzés, amely Mihali Tivadart a kormány részéről érte azzal, hogy az erdélyi közigazgatásban történt személyi változások alkalmával egy esetben sem kérték ki véleményét. Mihali Tivadar, aki a pártközi kibékülést hirdette és annak érdekében sokat is fáradozott, a mellőzés és a pártok között elmérgesedett ellentétek annyira elkedvetlenítették, hogy valószínűleg végleg visszavonul a politikától.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 538.
Fraternitas-nyomda léher-osztály 455.

Nevünk jövődö templomokban

*Csak uhdány év: és eljövendö nagy kor
Dicséri majd a mostant és a multat:
De hol lesztek ti már testötrek akkor,
Szegények, gyöngék, gyávák, nyomorultak?
Emléketeknek pislogó világát
A tisztító idövihar kioltja,
Vagy, hogyha nem: lesztek, mi! vagytok: gyávák,
Dicsö csaták egyetlen szegényfoltja.*

*De züghat szél, ottl a másvilágig,
Borulhat el örök napoknak képe:
Nevünk szikrazó szent tüzzel világít
Minden jövendök végtelen ködébe.
Szemek ragyognak, mint szerelmes mátkák,
Az emlékükre milliók vére dobban
S az „al-hanisszim“ harcos szent inádság
Nevünkkel cseng, jövendö templomokban.*

g. j

— Jelölések. Hatiegan Demeter rendőrigazgatósági főfelügyelő a szebenmegyei Resinár kerületben lép föl pártönkivüli programmal. A néppárt ugyanebben a kerületben Goga Oktáviánt, míg a liberális párt dr. Piso Jenöt jelöli.

— Elmarad a Haggibbor vasárnapi teadélutánja. Ötödikére hirdetett teadélután a Poale Cedek estélye miatt, amelyet a klubhelyiségben rendeznek — elmarad.

— Nem töltik be az igazságügyi államtitkárságot. Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint az új kormány nem szándékozik betölteni a Kolozsváron székelő igazságügyi államtitkárságot, amit ideiglenesen Pap János miniszteri tanácsos lát el.

— Romániában nincsen spanyoljárvány. Bukaresti munkatársunk jelenti: A legfőbb egészségügyi vezérigazgatóság megcáfolja azokat a híreket, amelyek szerint az országon többhelyütt spanyoljárvány volna. A vezérigazgatóság információja szerint csupán esetenként előforduló influenzabetegség lépett fel nagyobb mértékben, de ennek semmi köze sincsen a ragadós spanyolnáthához.

— A Poale Cedek nagy estélye. A Poale Cedek rendezőbizottsága lázas lelkesedéssel dolgozik a vasárnapi nagy műsoros estély előkészítésén. Javában folynak a próbák a „Szedzsera“ című palesztinai tárgyú daraból is. Az előadás érdekességét fokozza, hogy műkedvelők szerepeinek benne. A bemutató a zsidó irodalomnak is érdekes eseménye lesz. A Szedzsera“-n kívül nagyszabású és pompásan összeválogatott műsor avatja jelentős eseményé a Poale Cedek vasárnapi estélyét. A rendezőség felkéri azokat, kik nem kapták volna kézhez a meghívót, hogy ezt Indig Mór urnál (Mátyás király-tér 19. l. e.) bejelenteni sziveskedjenek.

— Az új közlekedésügyi miniszter vasutat akar építtetni Maramaros-Erdély és Bánát-Körösvölgy között. Bukaresti munkatársunk jelenti: Mosoiu tábornok, közlekedésügyi miniszter legközelebb javaslatot fog a minisztertanács elé terjeszteni arról, hogy Maramaros és Erdély, továbbá Bánát és Körösvölgy között (Vaskón keresztül) közvetlen vasúti vonalat építtethessen.

— Kéltérlmü a cenzura és az osiromállapot megszüntetéséről szóló rendelet. Bukaresti munkatársunk jelenti: A minisztertanács által a cenzura és az ostromállapot megszüntetésére kiadott rendelet szövege rendkívül zavaros és kéltérlmü. Minthogy a Camarasescu-dekrétum I. szakaszát teljes egészében meghagyták, ez annyit jelent, mint hogy az ostromállapotot is fentartották, söt a II. szakasz nem tartalmazván negatívumot az elsőre, hogy az egész országra vonatkozóan szentesítették. A kormánynak feltétlenül tisztázni kell ezt a szövegezést, mert így, az alkalmazásban, csak félreértések és kellemetlenségek származhatnak.

— A politikai pártok kémszervezetei. Bukaresti munkatársunk jelenti: A „Lupta“ egyik legutóbbi száma szenzációt keltő leleplezést közöl a különböző román politikai pártok kémszervezetéről. A cikk szerint mindegyik pártnak meg vannak az összes adatai a többi pártok legtitkosabb ügyeiről és mindegyik pártvezér tudja a többi pártok vezéreinek a viselt dolgait. Ezt az informálást a pártok kémszervezetei végzik, amelyek külön-külön, kitünően vannak szervezve. De mindegyik pártot és mindegyik pártvezért kezében tartja Panaitescu, a központi sziguranca volt főnöke, aki mindenről és mindenkiről a leg-többet tudja és akinek állítólag a királyi család egyes tagjairól is vannak kompromittáló adatai. A politikusokra vonatkozó titkai legnagyobb részben közpénzek eltulajdonítására vonatkoznak. A pártok kémszervezeteinek — írja a „Lupta“ — a most folyó választási kámpányban bizonyára bő tevékenységre nyílik alkalmuk.

— Eftimiu egy berlini filmgyár meghívta igazgatójaul. Bukaresti munkatársunk jelenti: Eftimiu Viktor, az ismert drámaíró, tudvalevőleg már nem igazgatója a Nemzeti Színháznak és nem felügyelője az összes romániai színházaknak. Jorga intervenciója ellenére el kellett hagynia állását. A facér Eftimiu, akit egyébként is nagy németbarátsággal vádolnak, most ajánlatot kapott egy berlini filmgyártól, amely igazgatójaul hívja meg. Eftimiu az ajánlat elfogadása felett még nem határozott.

— A pénzügyminisztérium véleménye nélkül egyik minisztériumnak sem adnak hitelt. Bukaresti munkatársunk jelenti: A minisztertanács elhatározta, hogy ezentul a pénzügyminisztérium véleménye nélkül, egyik minisztériumnak sem adnak hitelt.

— Nagyváradra új görögkatolikus püspököt neveztek ki. Bukaresti munkatársunk jelenti: Ferentziu lugosi görögkatolikus püspököt, hasonló minőségben Nagyváradra neveztek ki Helyét Lugoson Niculescu balázsfalvai kanonok foglalja el.

Február 5-én a „Poale Cedek“ műsoros estélye

— **A csehszlovák dunai forgalom szervezése Romániában.** A csehszlovák kormány megbízottja beható tárgyalásokat folytat Bukarestben a román kormánnyal Csehszlovákiának a romániai kikötők felé irányuló forgalma ügyében. A tárgyalások már azzal az eredménnyel jártak, hogy a Pozsonyban székelő csehszlovák dunai forgalmi hivatal jogot kapott arra, hogy a giurgiu, galaci és braiiai román kikötőkben saját kikötő és átrakó telepeket rendezhessen be. Giurgiuban fogják összpontosítani a Románia felé gravitáló csehszlovák forgalmat és ennek érdekében nagy átrakótelepet létesítenek. A Beszarábia felé irányuló forgalom központja Galac lesz, ahol ugyancsak hatalmas raktárhelységek épülnek. Csehszlovákiának tengerentúli forgalmát Sulina át fogják lebonyolítani, de nagy súlyt helyeznek a braiiai kikötőre is. A pozsonyi dunai forgalmi hivatali lázas előkészületeket tesz a nagyszabású tervek mielőbbi megvalósítására.

— **A külügyminiszter sokalja, hogy egy követségi portásnak havi ezerkét-százötven lei fizetése van.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Duca, az új külügyminiszter jegyzéket készített azokról a külügyi kiadási tételekről, amelyeket részben teljesen meg lehetne szüntetni, részben csökkenteni lehetne. Ebben a jegyzékben, mint az előbbi kormányok hallatlan pazarlását említi fel azt, hogy az egyik külföldi, most megszüntetett román követség portása havi „ezerkét-százötven” lei fizetést kapott. Csakugyan hallatlan! Milyen nagyszerűen élhetett az a disznó portás! Különösen, ha még családja is volt...

— **Shakespeare, Dante, Molière és a többiek készítették volna a versaillesi szerződést.** A londoni Molière-ünnepélyen — mint azt már megirtuk — Bernhard Shaw is megjelent. Barátai unszolására rögtönzött beszédet tartott és többek között a következőket mondotta: „Valaki azt írta valahol, hogy Molière, Shakespeare, Dante és Goethe nagysága abból áll, hogy nemzetüket hűségesen megtestesítik, úgy-hogy e nagyok honfitársai joggal a saját tükör-jüket látják bennük. Én kétkedem ebben. Mondhatom, Franciaország iránt mindnyájan nagy érdeklődéssel viseltetünk, de hiába kerestem Briand, Poincaré vagy Clemenceau urak személyében Molièret. Voltam Itáliában, de Dantékat bizony nem láttam. Amikor Németországban jártam, a Goethek nyilván influenzában feküdtek és ha arra gondolok, hogy angol reprezentánsaink Shakespeare hasonlítanak, fel kell kacagnom. Gondoljunk csak arra, hogy mi lett volna a versaillesi szerződésből, ha azt Shakespeare, Dante, Molière és a többiek tervezték volna. Dante az ő szent római birodalmáról való vízióival, Shakespeare a született anarchista és pesszimista és Goethe, akinek ideáljai a köznapiasággal nem könnyen egyeztethetők össze. Ki képviselné a felfrissülés gondolatát e társaságban? Nyilván Molière, aki együtt érzett a néppel és azokkal is, akik hivatalva lennének a népet vezetni.”

— **Lupu Dichter temetése.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Vasárnap délután ment végbe a Filantropia zsidó temető hatoltas házából Lupu Dichternek, a kiváló újságírónak a temetése. Gyászbeszédet tartottak az újságíró szervezet és a „L' Orient” szerkesztősege részéről, az egyházi beszédet pedig dr. Niemirower országos főrabbi mondta. Az elhunyt fia, Gabriel Dichter, aki párisi redakcióban dolgozik, nem lehetett jelen apja elhantolásánál.

— **Skiverseny Sinaiban.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az FSSR. nagyszabású skiversenyt rendez február 12-15 között Sinaiban. A versenyen résztvevők közül különösen két versenyző pár szereplése elé tekintenek nagy érdeklődéssel. Az egyik Károly trónörökös és Heléna hercegnő, a másik Bibescu herceg és N. Boerescu kettese. A versenyen való részvételre előjegyzéseket február 6-ig fogad el az FSSR. bukaresti (str. Clémenceau 6 alatt lévő) irodája.

— **Szabad az osztrák-magyar hadsereg ruháját hordani.** Megirtuk már, hogy a bukaresti „Aurora” című lap élesen bírálta Popovics kolozsvári rendőrprefektus egy állítólagos rendeletét, amely szerint a volt osztrák-magyar hadsereg egyenruháját sem utcán, sem színpadon nem szabad hordani. Popovics rendőrprefektus ma kijelentette, hogy ilyen rendeletet nem adott ki, színpadra vonatkozólag annál kevésbé tehetné, mert minden színháza érintő kérdés a színészi főfelügyelő hatáskörébe tartozik.

— **Meghalt a román sajtóegyesület volt elnöke Bukarestben.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Lupu Dichter újságíró halála után vasárnap éjszaka egy másik neves újságíró halt meg a fővárosban, Alexandru Ciurcu, a román sajtóegyesület volt elnöke.

— **Uj összeesküvés Erdélyben.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A kolozsvári állambiztonsági főfelügyelőség jelentést tett itteni vezérigazgatóságának arról, hogy Erdélyben új és messzire kiterjedő összeesküvés fedeztet fel, amely Erdélynek és a Bánátnak Romániától való elszakítására irányult. A nyomozás a legnagyobb körültekintéssel folyik.

— **Nem hagyják jóvá az E. K. E. alapszabályait.** Még az Averescu-kormány belügyminisztere adta ki a rendeletet, hogy minden gazdasági és kultúregyesület köteles bemutatni alapszabályait. Az Erdélyi Kárpát Egyesület, amely a sport minden ágát, de főleg a turizmát kultiválja, szintén benyújtotta módosított alapszabályait, amelyet azonban azzal az indoklással nem hagyták jóvá, hogy az E. K. E. csupán egy kiváltságos osztály sportterkeit szolgálja. Erdékes prefektus kísérő levele, amelyben azt írja, hogy az egyesület csak akkor tud feladatának eleget tenni, ha a Fratii Munteanu nevű hasonló célú román egyesülettel megkeresi az érintkezést. Kifogásolja a prefektus, hogy az E. K. E. menedékházai csak a mánásoknak állanak rendelkezésére, noha az alapszabályban az egyesület céljának az egyetemes sport szolgálatát jelölték meg. Azt a kivánást fejezte ki, hogy az egyesület építsen menedékházakat Brassóban és Fogarasban is, mert eddig csak a Székelyföldön volt.

— **Két szovjetdelegátus érkezik Romániába gabonavásárlás végett.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A kormány engedélyt adott a szovjetkormánynak arra, hogy háromszáz vagon gabona vásárlására, két delegátust küldjön Romániába.

— **Házasság.** Weinstein Mariska és Siegelstein Adolf folyó hó 7-én délután 4 órakor tartják esküvőjüket az ort. izr. templom udvarán, amelyre ismerőseiket ezuton is meghívják.

* **Érdeklődők figyelmébe!** Kérésükre ezuton értesítjük, hogy a bethieni főrabbi, Jehuda Lichtensteinnak a *Jahzeit* napján שבט 19 febrúár hó 7-én lesz a sírköve felállítás, mely alkalommal a *chevra Misznajesz-szidlet* rendez *שעה טובה* *שעה טובה* és *ugganeckor* *heszpet* *mondások* is lesznek.

KÖZGAZDASÁG

A lei újabb esésére van kilátás

Bratianu az ország egész pénzügyi életét ellenőrzés alá helyezi — A külföld nyugtalan és igyekszik hozzájutni lei-letéjéhez

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától.

Bukarest, január 30. Még mindenkinél élénk emlékezetében van az a pánik, amelyet néhány hónappal ezelőtt a külföldi lei-letések zár alá vételének az elrendelése előidézett. Annakidején Titulescu pénzügyminiszter épen valutajavító körúton, Párisban volt és amikor hazakereszt, ő is nagy bosszúsággal hallotta Averescu akkori miniszterelnöknek, távollétében történt intézkedését.

Alighogy csillapodtak kissé a kedélyek, részben a kormány kimagyarázkodása által, hogy tulajdonképpen nem blokádról, hanem csak ellenőrzésről van szó, részben a Take Jonescu-kormány uralomrajövetelével, amely ugylatszott, elődjénél több bizalommal viseltetett a külföldi iránt, most Bratianu ismét gyanusan közeledik ehhez a végzetes üggyhöz.

Mindenki tudja, hogy a külföldi lei-letések zárolását több bukaresti nagybank kérésére rendelte el annakidején Averescu. Csúpan a külföldi bankok fiókjai tiltakoztak a rendelet ellen, siker nélkül. Az az intézkedés azonban, amelyet Bratianu foganatosított, már

nemcsak a külföldi bankokat, de még a leg-nemzetibb román nagybankokat is elkédteleníti.

Bratianu ugyanis nem akar kevesebbet, minthogy az egész ország pénzügyi életét ellenőrzés alá helyezze és politikai direktíváinak megfelelő pressziót gyakoroljon rá. Egészen világosan kimondja azt a Legfelsőbb Gazdasági Tanács programja, amely a leg-apróbb pénzügyi műveletek, egész gazdasági életünk szűrője készülni.

Ennek a megkötöttségnek és folytonos személtartásnak az érzése már most borzasztó nyugtalanságot idéz elő Bukarest és az egész ország és bizalmunk a külföldön ezzel a Legfelsőbb Tanáccsal újabb csapást kapott, amelytől helyzete észrevehetően megrendült. A külföld, amely amugy is rendkívül nyugtalan a folytonos kormányváltások miatt, láthatólag igyekszik hozzájutni itteni lei-letéjéhez, hogy ezáltal minden kapcsolatot megszakítson Romániával. A Bratianu-kormány pénzügyi ellenőrzése az ellenségesség érzésével és a megadóztatás veszélyével rémiti.

Nem kell sok hozzá, talán csak egy kis meggondolatlansággal még több, vagy a külföldnek egy szeszélye — és a lei, amely amugy sem áll szilárd alapokon, újra el fog kezdeni zuhanni. A lejtő pedig, amelyen zuhanhat, már nem nagyon hosszú.

Az itteni pénzügyi köröknek általában az a véleménye, hogy a lei, korlátozó intézkedésekkel, sohasem fogják tudni feljavítani. Az ellenőrzés, a restringálás csak rosszabbíthatja a helyzetet. De ezenkívül számot kell vetni a külföld türelmével is, amely már most is napról-napra fogy és hallatja tiltakozását.

Ben Ami

A pénzügyminiszter tárgyal a lei feljavításáról. Bukarestből jelenti: Bratianu Vintila pénzügyminiszter tárgyalásokba bocsátkozott a külföldi államokkal, mily eszközökkel volna lehetséges a lei- és áruspekuláció szabályozása és megfékezése. A pénzügyminiszter reméli, hogy oly megoldást fog találni a többi állam pénzügyminisztereivel egyetértőleg, amely az ország hitelét helyre fogja állítani, másrészt a lei árfolyamát az öt megillető helyre emeli.

A bukaresti pénzügyminisztériumban devizaközpont alakul. Bukaresti munkatársunk jelenti: A pénzügyminisztériumban működő valutabizottság legközelebb, kibővítve és személyileg módosítva, devizaközponttá fog átalakulni.

Tizenöt leiről száz leire emelték a határ-állomásokon a fekbért. Bukaresti munkatársunk jelenti: A kereskedelemügyi minisztérium a határ-állomásokon leraktározott áruk fekbért, arra az esetre, ha a címzett nem váltja ki azokat idejében, tizenöt leiről száz leire emelte fel vagononként.

A Banca Marmarosch-Blank megvonta egyik cégjegyzőjének cégjegyzési jogát. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Banca Marmarosch-Blank megvonta a marosvásárhelyi fiókjában alkalmazott H. Mihaileanu cégjegyző cégjegyzési jogát.

Ujra megtiltották a tojás, a zsir és a bőr kivitelét. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Legfelsőbb Gazdasági Tanács legutóbb tartott ülésén a Take Jonescu-kormány által engedélyezett tojás-, zsir- és bőrkivitel ismét megszüntették. A kiadott permiszketek érvénytelenítik.

A külföldre kivitt aranyért csekkeket is el szabad fogadni. Bukaresti munkatársunk jelenti: A minisztertanács január 30-iki ülésében, feljogosította a külföldi kiszállításra engedélyezett arany tulajdonosait, hogy az eladási árat készpénz helyett leire szóló csekkekben is bevételzhessék.

Áprilisig nem lehet behozni lovat Németországból. Bukaresti munkatársunk jelenti: A földművelésügyi minisztérium megtiltotta, hogy áprilisig lovakat hozzanak be Németországból. Erre a rendelkezésre az adott okot, hogy a Németországból behozott lovak közül sok elpusztult.

Felgokaf. zérigazga üzletveze zottságok

Le delmi e olasz-fran 1898-ban ményt eg és az ala natkozó

Üe Bukaresti ság ma tiikár el földi vai jára von gyalni.

A kadi fe A betérje törvény ségiteik hetik, az től szere a keresk tenként

Sz kivitelt. mány a határozta szi a zab Cs resége. lamháza az alábbi spiritusz évi kivite

.....

Jor este Buk A konzerve egyetemi t mairója. N egyik dara ugyanazon böző daral iemir Voda nous faut megbosszu író — írja padra, a d iemre.

Car munkatárs szerdán m A bemutat körülmény, lag orosz

Pén

Péntek:

Szombat d Szombat e

Vasárnap

Vasárnap

Hétfo: Ké A másorra

Bir teljes mű készül a legjobb ne Rábló lov szerzője jelenni a sos drám ségét foko Alarcok hol a vilá

Felosztatják a szállítási bizottságokat. Bukarestből jelentik: A CFR. új vezérigazgatója elhatározta, hogy felosztatja az üzletvezetőségek mellett működő szállítási bizottságokat.

Lejár az olasz-francia kereskedelmi egyezmény. Párisból jelentik: Az olasz-francia kereskedelmi egyezmény, melyet 1898-ban kötöttek, a napokban lejár. Az egyezményt egyelőre egy hónapra meghosszabbították és az alatt az újabb egyezmény kötésére vonatkozó tárgyalásokat megkezdik.

Ülést tart a legfőbb valutabizottság. Bukarestből jelentik: A legfőbb valutabizottság ma este 7-kor Demeter Gheorghiu államtitkár elnöklétével ülést tart, amelyen a külföldi valuták és csekkek forgalmára és exportjára vonatkozó újabb intézkedésekről fog tárgyalni.

A magyar kormány és az elszakadott területek ipara. Budapestről jelentik: A betérjesztés alatt álló magyar iparpártolási törvény elrendeli, hogy a köztestületek szükségleteiket amennyiben beföldön nem fedezhetik, az elszakadott területeken levő ipartelegektől szerezhessék be, mire vonatkozólag azonban a kereskedelmi minisztérium jóváhagyása esetenként kikérendő.

Szabaddá teszik a magyar szabkivitelét. Budapestről jelentik: A magyar kormány a terménykereskedők intervenciójára elhatározta, hogy rövid időn belül szabaddá teszi a szabkivitelét.

Csehszlovákia múlt évi exportnövekedése. Prágából jelentik: Csehszlovákia államháztartásának haszonrészeseledést mutatják az alábbi számok: cukorból 2723, sóból 65'8, szőlőből 70 millió cseh korona esett a múlt évi kivitelből az állam javára.

SZÍNHÁZ

Jorgának három darabját játszották egy este Bukarestben. Bukaresti munkatársunk jelenti: A konzervatív-demokraták öreg vezére, Jorga Miklós egyetemi tanár a fiatal Románia legtermékenyebb drámaírója. Nincsen olyan hét, hogy elő ne adják valahol egyik darabját, sőt legutóbb az is megtörtént, hogy ugyanazon az estén három színházban három különböző darabját játszották. A Nemzeti Színházban „Cantemir Voda“-t, a Népszínházban a „L'homme qui il nous faut“-t és egy alkalmi színházban a „Molière megbosszulja magát“ című darabját. „A nagy történetíró“ - írják maliciózan a lapok - bevonult a színpadra, a drámai művészet pedig bevonult az egyetemre.

Carmen - orosz táncosokkal. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni operaház jövő héten, szerdán mutatja be a fővárosi közönségnek a Carmen-t. A bemutatónak különös érdekességet kölcsönöz az a körülmény, hogy a második felvonás balletjében kizárólag oroszok fognak táncolni.

HETI MŰSOR

Román Opera

Péntek: Faust.

Magyar Színház

Péntek: Kék mazur. [Operettjúdonság harmadszor. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 91. sz. C.]

Szombat d. u.: Névtelen asszony. [Igen olcsó, egy-harmadára leszállított helyárrakkal.]

Szombat este: Kék mazur. [Operettjúdonság negyedszer. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 92. szám. D.]

Vasárnap d. u.: Igilói diákok. Előtte: Frivol akta. [Ujdonság negyedszer. Olcsó helyárrakkal.]

Vasárnap este: Kék mazur. [Operettjúdonság ötödikször. Rendes helyárrakkal. Általános bérlet-szűnetben.]

Hétfo: Kék mazur. [Operettjúdonság hatodszer. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 93. sz. A]

A másorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei:

Biró Lajos új darabja: Alarcok. A színház teljes művészi ambícióval, rendkívüli becsúgygyal készül a legközelebbi ujdonság bemutatására. A legjobb nevű magyar színpadi szerzők egyike, a Kábló lovag, Sárka lilium, Cárno, Hotel Imperial szerzője, Biró Lajos fog ezúttal új darabjal megjelenni a közönség előtt. Az új darab négyfelvonásos dráma s címe: Alarcok. A bemutató érdekességét fokozza, jelentőségét emeli, hogy itt lesz az Alarcok Uraufführungja, mert még a darabot sehol a világon nem adták elő. Február végén fogják

Bécsben, Berlinben előadni az Alarcok-at. Az új darabot Biró Lajos nyomban a befejezése után ide küldte Kolozsvárra. Kolozsvár után bizonyára diadalmasan fogja bejárni a többi erélyi magyar színpadot az Alarcok. A próbák már a múlt héten megkezdődtek a darabról, de az igazgató betegsége miatt néhány napig szüneteltek. Most már ismét teljes erővel folynak a színpadi előkészületek, úgy hogy a jövő hét közepén már megtartható lesz a premijere. Az Alarcok főszerepei: Poór Lilinek, Baróti Erzsinek, Laczkó Arankának, Táray Ferencnek, Oldh Ferencnek, Janovics Jenőnek, Lengyel Vilmosnak, Forgács Sándornak, Izso Miklós-nak vannak kiosztra. Az Alarcok a jövő hét műsorának 3-4 estjét fogja betölteni. — A Kék mazur minden este. Lehar új operettje, a Kék mazur, amely a tegnapi esti bemutatásán színdarabként sikert aratott, szerepel a színház játérendjének minden estjén. A közönség érdeklődése egyre növekszik az érdekes és gyönyörű operettjúdonság iránt. Tompa Béla a marosvásárhelyi színház kitűnő énekes bonvivánja lép fel vendégként minden este Julian gróf szerepében. — Névtelen asszony és Igilói diákok. Két délutáni előadás lesz ezen a héten a magyar színházban. Szombaton a Névtelen asszony-t, Bisson izgalmas, érdekes drámáját adják olyan olcsó helyárrakkal, aminek az ifjusági előadások alkalmával szokásosak, vasárnap délután pedig az Igilói diákok-at adják s előtte Mikszáth Kálmán pompás egyfelvonásosát, a Frivol akta-t. Mind a két délutáni előadásra árusítja a pénztár már most a jegyeket.

Főszerkesztő: Dr. FISCHER JÓZSEF

Felölős szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r. t.

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1.

Előfizetési ár havonként . . . . . 30 lei

Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani

Hirdetéseket mértékezes díjazás szerint veszi fel a kiadóhivatal

הון קימת לישראל

A Zsidó Nemzeti Alap erélyrészi iródájának kimutatása

5682 év tebet 24-től sevát 2-ig [1922 január 24 - 31-ig] a következő adományok folytak be:

Fa-adomány 7.700— Lei

Templomadomány 1.324— „

Összesen: 9.024— Lei

Fa-adomány

Ligetek

„Mirjam“ Kultur Leányegylet ligetje Oradea-Mare

Mátyás Sosanna II. kertje

Rácz Böske, Fischer Böske, Osváth Márta, Nagy Margit, Rothmann Rózi, London Böske, Horbácz Irén, Schwarz Irén, Lindenwald Etus, Deutsch Ica 10—10 fa. [Betelt, befolyt 100 fa.] 2.500—

Dr. Pogány Gyuláné kertje

Irom Szerénke, Gottfried Rózi, Blum Jakabné, Citter Jenőné, Epstein Samuné, Kohn Gáborné, Leitner Ignácné, London Lajosné, Winkler-Manóné, Kovács Dezső operaénekes 10—10 fa. [Betelt, befolyt 100 fa.] 2.500—

Rácz Ilus kertje

Beck Margit, Rosenberg Sárika, Roth Klára, Wollak Böske, Gutfried Elza, Posner Böske, Schwartz Mancsi, Kohn Ernőné, Schwartz Jolán, Blum Zsigmondné 10—10 fa. [Betelt, befolyt 100 fa.] 2.500—

(A „Mirjam“ K. L. E. ligetjébe eddig befolyt 7.500— = 300 fa.)

A Szatmári Cionista Szervezet II. ligetje

Megbold. Trattner Lajos és megbold. neje Veress Josefa kertje

Fürst Sándor és neje Parajd 8 fa. [Eddig befolyt 1.232— = 49 fa.] 200—

(A Szatmári C. Sz. II. ligetjébe befolyt 15.732— = 950 fa.)

Templomadomány

Satu-Mare: A Mizrahi imaházban: Guth Lajos 150, Kösztenbaum Béla 75, Jeremiás Zsigmond, Paládi Zsigmond 60—60, Jónás Ignác 50, Blau Mór 45, Funk Samuel 40, dr. Görög Miksa 35, Weinberger Nándor 20, dr. Komlós Béla 15, Dézsi Dezső, Mayer Ignác, Markovics Ari, dr. Stern Mór, Jakab Israel, Niszan Juda, Markovics Elek, Kaufmann Abraham, Blau Mór, Mayer Ignác 10—10 lei, kisebb adományok 184— [824—]. Brasov: Fährndrich Béla 500— 1.324—

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodája.

Au Bon Gout

Bárdos Jenő

párisi és bukaresti áruházak lerakatának farsangi ujdonságai megérkeztek Főter 4.

Szilágyi Eleonora R.-T.

Alánlja: Likőr, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. 1.69 Szesz nagyraktár.

A Temesvári Gyapjuipar r.t.

kolozsvári fióküzletében: Cal. Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24.

eredeti gyári áron kaphatók:

férfi- és női gyapjuszövetek

Engros és endetaíl!

1302 Harisnyaáruk engros!

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblatűveg, karisbadi porcellán és Ditmár-féle lámpaárú érkezeti.

DEUTSCH K.I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfia-utca) 4.

TELEFON 74.

1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

Lapkihordó

asszonyok felvételnek a kiadóban

Gutfried és Henskovits

Oradea-Mare — Nagyvárad

Plata Unirel 12.

1289

Erdély legnagyobb és leszolidabb importőrei. Állandó gyári lerakat Chemnitz köztölt-szövet árúban, ugymint horgolt nyakendők, mindennemű harisnyák, szveterék, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cernák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszközlünk.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Zsidó vallású 22 éves fűszerkereskedő segéd állást keres. Beszél román, német, francia, magyar nyelvet. Cím Weisz Mór, Cluj, Kriza-u. 18.

Hat középiskolát végzett talmudista perfekt héber nevelői állást keres. Cím Klein Bertalan Szilágycseh. 3205-I

Eladó egy szalon garnitúra, egy nagy álló tükör és egy női íróasztal székkel. Cím Majális-u. 2.

Elcserezném Széchenyitér közelében levő szoba, konyha lakásomat hasonlóval a belváros bármely részében. Cím a kiadóhivatalban.

Egy teljesen új nem szerelt vasrólló tokkal együtt eladó. Értekezni a Sáfurth könyvkereskedésben, Szép-utca 1. 3209-I

Vár si bunda, szilskin gallér és bélés alkalmi árban eladó Farkas és Simon férfiszabónál, Víz-utca. 3206-I

500.000-600.000 leivel társat keresek azonnalra. Cluj, Főter közelében legjobb helyen levő üzlethelyiségemhez. Leveleket „Társ” jellegre kiadóhivatalba kérek. 3208-I

Booskor, moztalp, felsőbőr és szilgyártóblank állandóan nagy készlet készíten és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is elküldök. — Jelenlegi talp és booskor ára 65-70 lel. — vagontélelnél 5 százalékos kedvezmény. **SÁMSON BÖRGVÁN,** Gyúfagyár-utca 1 — Győr-Áru raktárral szemben. — Telefon: gyár 3-86 — lakás 3-87 1278.

FRONKEL EMANUEL és KLEIN SÁMUEL

1283 ..... kézműváru nagykereskedése
Cluj, Piata Vit. Mihai (v. Széch.-tér) 34. Dick ház.

Cégtáblákat legolcsóbban készít

JAKAB
Starda Regala 12a. (v. Majális-utca).

Szörme bundákban és különféle szörmékben

nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk
S. Eisenstädter & Co. 1297
szücs, szörmeáruháza Gal. Vict. (v. Kosuth Lajos-u.) 2. Telefon 1-49.

Kötött-, rövid- és galanterie raktáromat angro kiárusítom

Eisenstädter Fülöp
volt Lakatos-áruház
Cluj, Strada Regina Maria 13. szám.

A többi összes cikkekből március 15-iktől 10 százalékos árengedmény.
1274

Táblatüveget minden méretben, lámpaárut,

kristálytűhár lámpacső és csiszolt üvegárukat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk

Ausländer Testvérek
Cluj—Kolozsvar, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telefon 9-54.
En-gros! En-detail!

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár

CLUJ-KOLOZSVAR, Str. Xenopol (Szappan-u. elején)

Állandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden e szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törmelékarany-beváltás. 1273

2-13 TELEFON ..... TELEFON 2-13

Olaszországból egy friss szállítmány

narancs, citrom
érkezett

Léb Fivérekhez
Cluj, Teleton 4-71.

Rottmann Károly és Tsai

1220 részvénytársaság
Timisiora IV. Strada Iancu Vacarescu (Bem-utca) 14. sz.

Szesz-szabadraktár, szesz-denaturáló telep. Szilvórium- és törkölyfőzde, rum-, likör- és konyakgyár. Bornagykereskedés.

Kássa A.

legolcsóbb géplakatos és villamoserő átviteli vállalat. Szakmája mindenféle gépek és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelemek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javító műhely 1288
CLUJ—KOLOZSVAR, Calea Victoriei 99. sz.

A cluj Besz Din felügyelete alatt álló

Salamon Testvérek
műmalma Cluj,
megkezdte a חמץ לישzt őrlését.

Felhívjuk az érdekelteket, hogy igényeiket idejekorán jelentsék be

Husvétli liszt eladás en-gros és en-detail

Fierarie „BARZEL” vasüzlet

CLUJ—KOLOZSVAR.
Piata Mihaiu Viteazul 13. ♦ Telefon 10-49.

KRISTÁLY

1269
Fest, tisztít. • TELEFON 500, 11-21.

Eladó szeszes vashordók

A Stella 3192-I
Árukereskedelmi rt.-nál Marosvásárhely

Minden házban fontos!

Az egészség érdekében nélkülözhetetlen pávatölt-, vatta-, lószór- és gyapju-tisztítása, melyet gőzerőre és vegytisztításra berendezett műhelyemben 1252

gyorsan és pontosan vállalok. Raktáron tartok kész párnákat és tollat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Stern Salamon Kossuth L.-u. 10.

Kolozsvári nagyvállalat fűszer vagy gabonaszakmában jártas

raktárnokot keres

Románul is tudók előnyben. Ajánlatok „Megbízhatóság” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, busolást és csontot, valamint mindennemű timárhulladékot legmagasabb 1310 napiárban vásárol

Szaru- és csontárúgyár Rt. Cluj

Petrozsényban az Apolló

mozgószínház

eladó

3210-I 550 ülőhellyel a legmodernebb berendezés. — Komoly érdeklődőket kérem, hogy személyesen tekintsek meg.

Jól és olcsón vásárolni csak a 1303

Feiner Testvérek engros és en-detail áruraktárában lehet Cluj, Calea Regele Ferd. (Wesselényi-u.)

Haas Lipót

Linoleumraktára átköltözött Str. Universitatea (Egyetem-utca) 1. szám alá.

2928-I

Nagy választék padló bevonáshoz szükséges linoleumban, szövetszőnyegekből, viaszos vászon, gumiárut, esőkabátok, zelluloidárut, torna- és sárcipők, reggeli papucsok, fésűk, játékszerek stb.

„ARGENTA”

óra, ékszer és alpaccáru nagykereskedés

CLUJ,
Str. Filipescu (Óvár) Szilélek-u.

Ajánlunk azonnali szállításra: Junghans és Kiengle gyártmányu:

Kis és nagy ébresztő órákat, miniatűr órákat, hárfagong és mezzogong falórákat, különféle ingaórákat Bäcker szerkezettel, miniatűr szalonórákat

Hacker, Wolkenstein és Glücksehg gyártmányu chinaezüst

dísz-, ajándéktárgyak és szervizekben szortírozott nagyraktár. Berndorf evőeszközök. Gyönyörű kivitelű Bijuterie választék.

Szolid, olcsó árak. Pontos postai szétküldés.